

Tämän sivun alkukielistä versiota [CS](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

tšekki

Seuraavat kielet ovat jo saatavilla.

Swipe to change

Periminen

Tšekki

Sivu on laadittu yhteistyössä Euroopan unionin notaarien liiton (CNUE) kanssa.

1 Miten kuolemanvaraismääräys (testamentti, yhteinen testamentti, perintösopimus) laaditaan?

Yleiset tavat laatia testamentti

Testamentti laaditaan poikkeustilanteita lukuun ottamatta kirjallisena. Testamenttia ei välttämättä tarvitse päivätä, paitsi seuraavissa kahdessa tapauksessa:

1) perittävä laatii useampia testamentteja, jotka ovat keskenään ristiriitaisia ja epä johdonmukaisia, tai 2) testamentin oikeusvaikutukset riippuvat muulla tavoin sen laatimisaikankohdan määrittämisestä. Useampien henkilöiden yhteinen testamentti ei Tšekin lainsäädännön mukaan ole hyväksyttävä.

Testamentti voidaan Tšekin lainsäädännön mukaan laatia jollakin seuraavista tavoista:

- Perittävä laatii ja allekirjoittaa testamentin omakätisesti (holografinen testamentti).
- Perittävä voi laatia testamentin myös muutoin kuin omakätisesti, jos hän allekirjoittaa sen omakätisesti ja ilmoittaa kahden todistajan ollessa yhtä aikaa läsnä, että asiakirja sisältää hänen viimeisen tahtonsa. Todistajat allekirjoittavat asiakirjan ja lisäävät lausekkeen todistajana olosta ja tunnistetietonsa.
- Jos perittävä on sokea, hän ilmaisee tahtonsa kolmen todistajan ollessa yhtä aikaa läsnä asiakirjassa, jonka muu kuin testamentin laatinut todistaja lukee ääneen. Jos perittävällä on jokin muu aistivamma eikä hän voi lukea tai kirjoittaa, testamentin sisältö on tulkittava hänelle käyttämällä viestintää, jonka sekä perittävä että kaikki todistajat hallitsevat.
- Perittävä voi laatia testamentin notaariasiakirjan muodossa.

Testamentin laatiminen erityistapauksissa

Testamentin laatimiseen sovelletaan erityisiä sääntöjä äärimmäisissä olosuhteissa, kuten kuolemanvaarassa.

- Jos perittävä on äkillisesti selvässä ja välittömässä kuolemanvaarassa tai jos hän on paikassa, jossa sosiaaliset yhteydet ovat poikkeuksellisen tapahtuman (esim. sodan tai luonnonkatastrofin) vuoksi katkenneet siinä määrin, ettei hän voi laatia testamenttia muulla tavoin, hän voi laatia testamentin suullisena kolmen todistajan ollessa yhtä aikaa läsnä. Mikäli perittävä jää eloon, suullisen testamentin voimassaolo päättyy kahden viikon kuluttua sen laatimispäivästä.
- Jos on olemassa aiheellinen pelko siitä, että perittävä voi kuolla ennen kuin hän voi tehdä testamentin notaarin luona, testamentin voi kirjata kahden todistajan läsnä ollessa sen kunnan kunnanjohtaja, jonka alueella perittävä on. Tässä tapauksessa testamentti on voimassa kolmen kuukauden ajan siitä, kun perittävä voi ensimmäisen kerran tehdä testamentin notaarin luona. Kyse on tällöin "kylätestamentiksi" (*vesnický testament*) kutsutusta hätätestamentista.
- Vakavasta syystä voi tšekkiläisellä ilma-aluksella tai merenkulkualuksella aluksen päällikkö tai hänen edustajansa kirjata testamentin kahden todistajan läsnä ollessa. Myös tällöin testamentin voimassaolo rajoittuu kolmeen kuukauteen.
- Sotilaan viimeisen tahdon voi aseellisen konfliktin yhteydessä kirjata yksikön komentaja tai muu upseeri kahden todistajan läsnä ollessa. Edellisten tapausten tavoin testamentin voimassaolo rajoittuu tällöin kolmeen kuukauteen.

Perintösopimus

Perintösopimuksella täysi-ikäinen ja oikeustoimikelpoinen perittävä voi nimetä perillisen tai testamentinsaajan. Tämä voi olla joko toinen sopimuspuoli tai kolmas henkilö. Perittävä ei voi yksipuolisesti peruuttaa perintösopimusta.

Perintösopimuksessa perittävä voi määrätä enintään jäämistönsä kolmesta neljäsosasta. Sen ulkopuolelle on jätettävä jäämistön yksi neljäsosa, josta perittävä voi kuitenkin määrätä laatimalla testamentin.

Aviopuolisot voivat tehdä keskinäisen perintösopimuksen. Sopimuksessa voidaan määrätä, että perintösopimuksesta johtuvat oikeudet ja velvoitteet kumoutuvat avioerossa.

Perintösopimus voidaan laatia vain virallisena eli notaarin vahvistamana asiakirjana.

2 Miten kuolemanvaraismääräys rekisteröidään?

Testamenttien keskusrekisteri on perustettu vuonna 2001. Tšekin yksityisoikeuden kattavan tarkistamisen yhteydessä tämä rekisteri korvattiin 1. tammikuuta 2014 kuolemanvaraistoimien rekisterillä. Kyseessä on sähköinen ei-julkinen rekisteri, jota ylläpitää, käyttää ja hallinnoi Tšekin notaari liitto.

Kuolemanvaraistoimien rekisteriin kootaan asiakirjat seuraavista perittävän kuolemanvaraistoimista:

- testamentti, lisätamentti ja perintösopimus,
- määräys perinnöttömäksi tekemisestä ja ilmoitus siitä, että lakimääräinen perillinen ei ota perintöä vastaan,
- määräys laskennallisesta jäämistöstä, johon on lisätty perittävän eläessään antamat lahjoitukset perittävän edunsaajille, mikäli testamentti ei sisällä tällaista määräystä,
- jäämistön hoitajan nimeäminen, jos häntä ei nimetä testamentissa,
- sopimus perintöoikeudesta luopumisesta,
- a–e kohdassa mainittujen oikeusprosessien kumoaminen.

Jos notaari laatii jonkin edellä mainituista asiakirjoista tai jos hänelle annetaan talletettavaksi tällainen asiakirja ilman notaarin vahvistusta, hän kirjaa tiedot kyseisestä asiakirjasta ja sen laatijasta sähköisen tiedonsiirron avulla edellä mainittuun rekisteriin.

Perittävän kuolemanvaraistoimiin liittyvät asiakirjat, joita ei ole laadittu notaariasiakirjan muodossa, kirjataan rekisteriin vain, jos ne on annettu notaarin talletettavaksi.

3 Sovelletaanko kuolemanvaraismääräysten sisältöön rajoituksia (esimerkiksi lakiosa)?

Lakiosa – yleiset tiedot

Lakiosaperillisiä ovat perittävän jälkeläiset. Lakiosaperillisellä, joka *i)* ei ole luopunut perintöoikeudestaan tai oikeudesta lakiosaan, *ii)* joka on perintökelpoinen ja *iii)* jota ei ole tehty perinnottomaksi, on oikeus lakiosaan ja tapauksen mukaan sen täydennykseen, vaikka hänet olisi kokonaan tai osittain ohitettu perittävän kuolemanvaraismääräyksellä eikä hän ole saanut perintö- tai testamenttisaantona lakiosansa vastaavaa arvoa perinnöstä. Perittävän leski tai suoraan ylenevässä polvessa olevat sukulaiset eivät ole lakiosaperillisiä. Alaikäisten jälkeläisten on saatava vähintään kolme neljäsosaa lakimääräisestä perintöosastaan ja täysi-ikäisten jälkeläisten vähintään yksi neljäsosa lakimääräisestä perintöosastaan. Jos testamentti on ristiriidassa tämän kanssa ja jos perittävä ei ole tehnyt lakiosaperillistä laissa määritellyistä syistä perinnottomaksi, lakiosaperillisellä on oikeus lakiosansa arvoa vastaavaan rahalliseen korvaukseen. Jos perittävä oli leski ja hänellä oli kaksi lasta, kummankin lapsen perintöosa on puolet. Jos toinen lapsista on alaikäinen, hänen lakiosansa on kolme kahdeksasosaa ja täysi-ikäisen jälkeläisen lakiosa yksi kahdeksasosa perinnöstä.

Erityistapaukset

Jos lakiosaperillinen ohitetaan (tietoisesti) testamentissa ilman, että häntä olisi tehty perinnottomaksi, mutta hän on syyllistynyt käytökseen, joka täyttää jonkin perinnottomaksi tekemisen lakisääteisistä edellytyksistä, hänen ohittamisensa testamentissa katsotaan implisiittiseksi ja lailliseksi perinnottomaksi tekemiseksi, jolloin kyseisellä jälkeläisellä ei ole oikeutta lakiosaan.

Jos lakiosaperillinen on ohitettu testamentissa vain siksi, ettei perittävä kuolemanvaraismääräystä laatiessaan tiennyt hänestä (esim. jos perittävä luuli, että jälkeläinen oli kuollut, tai hän ei ollut tietoinen siitä, että tietty henkilö on hänen jälkeläisensä), tälle perilliselle kuuluu lakiosa, joka perilliselle kuuluu lain mukaan.

Mahdollisuus luopua oikeudesta lakiosaan

Lakiosaperillinen voi luopua oikeudesta lakiosaan perittävän kanssa tehtävällä sopimuksella, joka on laadittava notaariasiakirjan muodossa. Samalla tavalla on mahdollista luopua perintöoikeudesta, myös jonkun muun henkilön hyväksi. Oikeudesta luopuminen tämän toisen henkilön hyväksi pätee, jos hänestä tulee perillinen.

Perintö- tai lakiosaoikeudesta luopuminen, josta sovitaan perittävän kanssa (hänen ollessaan elossa) notaarin vahvistamalla sopimuksella, on eri asia kuin perinnöstä luopuminen ja perinnön luovuttaminen (perintönsä voi luovuttaa perillinen, joka ei ole luopunut perinnöstä). Perinnöstä voidaan luopua ja perintö voidaan luovuttaa vasta perittävän kuoleman jälkeen.

Muut rajoitukset

Testamentintekijä voi sisällyttää testamenttiin ehtoja, lykkääviä lausekkeita tai määräyksiä siitä, että perillisen kuoleman jälkeen perintö siirtyy toiselle perilliselle (sijaantulumääräykset). Tällaiset ehdot eivät kuitenkaan saa johtaa siihen, että perilliselle tai testamentinsaajalle koituu selvää haittaa testamentintekijän ilmeisen mielivallan vuoksi, eivätkä ne saa olla selvästi vastoin oikeusjärjestyksen perusteita.

Perittävä ei saa vaatia, että perillinen tai testamentinsaaja avioituu, ei avioido tai pysy avioliitossa. Perittävä voi kuitenkin määrätä, että tietty oikeus kuuluu perilliselle vain hänen avioitumiseensa saakka.

Jos kaikki perilliset (tai sijaantulijat) ovat elossa perittävän kuollessa, järjestystä, jossa nämä perilliset seuraavat toisiaan perittävän kuolemanvaraismääräyksen mukaisesti (tiettyjen ehtojen täytyessä), ei ole rajoitettu. Jos jotkut perillisistä eivät perittävän kuollessa ole enää elossa, perittävän määrittämä perimyjärjestys päättyy silloin, kun perinnön saa ensimmäinen tällainen perillinen.

Sijaantulumääräykset raukeavat viimeistään sadan vuoden kuluttua perittävän kuolemasta. Jos sijaantulijan on määrä saada perintö sellaisen perillisen kuoleman jälkeen, joka on elossa perittävän kuollessa, sijaantulumääräykset raukeavat vasta sen jälkeen, kun perinnön on saanut ensimmäinen kyseisen perillisen jälkeinen sijaantuliija.

4 Jos kuolemanvaraismääräystä ei ole laadittu, kuka perii ja kuinka paljon?

Jos perittävä ei ole tehnyt testamenttia, hänen perillisensä perivät laissa säädettyllä tavalla kuudessa perillisryhmässä. Näissä ryhmissä mainitut henkilöt tulevat kysymykseen perillisinä ryhmittäin siten, että alemman ryhmän perilliset sulkevat pois ylemmän ryhmän perilliset. Esimerkiksi jos perinnön saavat ensimmäisen perillisryhmän perilliset, toisen ryhmän perilliset eivät peri mitään. Vasta jos ensimmäisestä perillisryhmästä ei löydy perillistä, perintö kuuluu toisen ryhmän perillisille. Laissa määrätyt perintöosat pätevät vain siinä tapauksessa, etteivät perilliset sovi toisin tuomioistuimessa. Jos perittävä ei ole laatinut kuolemanvaraismääräystä (testamenttia, perintösopimusta tai lisätamenttia) tai jos perittävän kuolemanvaraismääräys sallii tällaisen sopimuksen tekemisen (perittävä ei ole kieltänyt sitä), perilliset voivat tuomioistuimessa tehtävällä keskinäisellä sopimuksella jakaa jäämistön haluamallaan tavalla.

Perillisryhmät

Ensimmäisessä perillisryhmässä perittävän lapset ja puoliso perivät samansuuruisen osuuden. Jos perittävällä oli puolisonsa kanssa yhteistä omaisuutta, tuomioistuin selvittää ensin puolisojen yhteisen omaisuuden siten, että osa tästä omaisuudesta kuuluu leskelle ja osa (pääsääntöisesti puolet) perintöön. Perintöön kuuluvan osuuden perivät puoliso ja lapset tasapuolisesti. Puolison perintöosuuteen ei lasketa mukaan sitä, minkä hän sai yhteisen omaisuuden selvityksen yhteydessä. Tšekin siviililaissa ei tehdä eroa avioliitossa ja sen ulkopuolella syntyneiden lasten eikä omien lasten (verisukulaisten) ja adoptoitujen lasten välillä.

Jos perillinen ei ole perittävän lapsi (esim. jos lapsi on luopunut perintöoikeudesta jo perittävän eläessä, luopunut perinnöstä tai kuollut ennen perittävää), tälle lapselle lankeavan perintöosan perivät tasapuolisesti hänen omat lapsensa. Samaa sääntöä sovelletaan myös myöhempiin jälkeläisiin.

Jos perittävällä ei ollut puolisoa mutta hänellä oli lapsia, perittävän koko omaisuuden perivät hänen lapsensa (tai tapauksen mukaan heidän jälkeläisensä siten kuin edellä selostetaan). Jos taas perittävällä oli puoliso mutta hän oli lapseton, perittävän puoliso ei peri koko omaisuutta yksin vaan yhdessä toisen perillisryhmän perillisten kanssa.

Toisessa perillisryhmässä perillisiä ovat perittävän puolison lisäksi hänen vanhempansa ja henkilöt, jotka asuivat perittävän kanssa samassa taloudessa vähintään yhden vuoden ajan ennen hänen kuolemaansa ja tästä syystä huolehtivat yhteisestä taloudesta perittävän kanssa tai olivat perittävän huollettavina. Kaikki nämä henkilöt puolisoa lukuun ottamatta perivät samansuuruisen osuuden, ja perittävän puoliso saa kaikissa tapauksissa vähintään puolet jäämistöstä. Jos perittävällä on puoliso ja molemmat vanhemmat elossa, puoliso perii puolet jäämistöstä ja kumpikin vanhemmista neljäsosan.

Puoliso ja kumpi tahansa vanhemmista voi toisessa perillisryhmässä periä koko jäämistön. Jos perittävän kanssa asui samassa taloudessa toinen henkilö, mutta perittävällä ei ollut puolisoa eikä elossa olevia vanhempia, hänen kanssaan yhdessä asunut henkilö ei saa koko jäämistöä vaan hän perii sen yhdessä kolmanteen perillisryhmään kuuluvien muiden perillisten kanssa.

Kolmannessa perillisryhmässä perittävän sisarukset ja hänen kanssaan yhdessä asunut henkilö perivät samansuuruisen osuuden. Jos sisarus ei ole perillinen, hänen osuutensa perivät hänen lapsensa eli perittävän veljen- tai sisarenpojat tai -tyttäret (niin ikään tasapuolisesti). Kuka tahansa näistä perillisistä voi periä koko jäämistön.

Jos perintö ei lankea perittävän sisaruksille tai hänen kanssaan yhdessä asuneille henkilöille, perillisiä ovat neljännessä perillisryhmässä perittävän isovanhemmat samansuuruisin osuuksin.

Jos perillinen ei ole kukaan perittävän isovanhemmista, perinnön saavat viidennessä perillisryhmässä perillisen vanhempien isovanhemmat (isovanhemmat). Perittävän isän isovanhemmille kuuluu puolet perinnöstä ja perittävän äidin isovanhemmille toinen puolisko. Kummankin vanhemman isovanhemmat jakavat tasapuolisesti heille kuuluvan puoliskon.

Jos jonkin pariskunnan puolisoista toinen ei ole perillinen, vapautunut kahdeksasosa kuuluu toiselle puolisolle. Jos jonkin pariskunnan puolisoista kumpikaan ei ole perillinen, kyseinen neljäsosa kuuluu saman vanhemman toisille isovanhemmille. Jos yksikään saman vanhemman isovanhemmista ei ole perillinen, kuuluu perintö toisen vanhemman isovanhemmille samassa suhteessa, jossa he jakavat heille suoraan kuuluneen puoliskon perinnöstä.

Jos mistään edellä mainitusta ryhmästä ei löydy perillistä, perintö jaetaan tasan kuudennessa perillisyryhmässä perittävän sisarusten lastenlapsille (veljen- tai sisarenpoikien tai -tyttären lapsille) ja perittävän isovanhempien lapsille (tädeille, enoille ja sedille). Jos perillinen ei ole kukaan tädeistä, enoista tai sedistä, heille lankeavan osuuden perivät heidän lapsensa (perittävän serkut).

Jos ketään perillistä ei löydy, omaisuus siirtyy valtiolle, jolloin valtion katsotaan olevan perillisen asemassa.

5 Mikä on toimivaltainen viranomainen

5.1 perintöasioissa?

5.2 vastaanottamaan perinnön vastaanottamista tai siitä luopumista koskevan ilmoituksen?

5.3 vastaanottamaan testamenttisaannon vastaanottamista tai siitä luopumista koskevan ilmoituksen?

5.4 vastaanottamaan lakiosan vastaanottamista tai siitä luopumista koskevan ilmoituksen?

Kaikissa jäämistöön liittyvissä menettelyissä (ml. perinnön, testamenttisaannon tai lakiosan vastaanottamiseen tai niistä luopumiseen liittyvät kysymykset) on toimivaltainen piirituomioistuin (*okresní soud*). Se antaa ennakolta määritellyn työjärjestyksen mukaisesti perintöasian käsittelyn tehtäväksi notaarille, joka tämän jälkeen toimii ja päättää asiassa tuomioistuimen nimissä. Tšekin lainsäädännön mukaan perintöasian osapuolet eivät voi itse valita notaariaan.

6 Esitelkää lyhyesti kansallisen lainsäädännön mukainen perintöasian ratkaisumenettely, mukaan lukien kuolinpesän purkaminen ja sen omaisuuden jakaminen (kertokaa myös, aloittaako tuomioistuin tai muu toimivaltainen viranomainen perintöasioita koskevan menettelyn omasta aloitteestaan).

Tšekkiläiset tuomioistuimet käsittelevät perintöasiat, jos perittävällä oli kuolinpäivänään vakituinen asuinpaikka tai kiinteistö Tšekin alueella.

Tšekkiläiset tuomioistuimet käsittelevät siis tällaista kiinteistöä koskevat asiat myös siinä tapauksessa, ettei perittävällä ollut vakituista asuinpaikkaa Tšekissä.

Muissa tapauksissa tšekkiläiset tuomioistuimet käsittelevät perintöasiat, jos

a) kyse on omaisuudesta, joka jäi Tšekin alueelle Tšekin kansalaiselta, jonka vakituinen asuinpaikka oli ulkomailla, ja jos perintöasian käsittelyä tšekkiläisissä tuomioistuimissa vaatii joku perillisistä, jonka vakituinen asuinpaikka oli Tšekissä, tai

b) se valtio, jonka viranomaisella olisi muuten toimivalta käsitellä perintöasia, luopuu asian käsittelystä tai ei ota siihen mitenkään kantaa, tai

c) sen valtion, jonka viranomaisella olisi muuten toimivalta käsitellä perintöasia, ja Tšekin välillä ei ole perintöasioissa kahdenvälisiä suhteita eli jos kyseinen valtio ei siirrä vakituisesti Tšekissä asuneiden perittävien perintöasioiden käsittelyä tšekkiläisille tuomioistuimille eikä tunnusta tšekkiläisten tuomioistuinten päätösten oikeusvaikutuksia.

Mikä tuomioistuin on toimivaltainen

Jos toimivalta on tšekkiläisellä tuomioistuimella, perintöasian käsittelyyn on toimivaltainen se piirituomioistuin, jonka toimivalta-alueella perittävällä oli vakituinen koti- tai muu asuinpaikka kirjattuna asianmukaiseen tietojärjestelmään. Jos perittävällä ei ollut kirjattuna vakituista koti- tai muuta asuinpaikkaa, toimivaltainen on tuomioistuin, jonka toimivalta-alueella perittävä tosiasiallisesti asui (jossa hänellä oli asunto), ja jos tätäkään paikkaa ei voida määrittää, toimivaltainen on tuomioistuin, jonka toimivalta-alueella hän viimeksi oleskeli.

Jos perittävä ei oleskellut Tšekin alueella, toimivaltainen on tuomioistuin, jonka toimivalta-alueella perittävällä oli kiinteistöjä. Jos perittävällä ei ollut kiinteistöjä Tšekin alueella (ja toimivaltaista tuomioistuinta ei voida määrittää edellä mainituin perustein), toimivaltainen on tuomioistuin, jonka toimivalta-alueella perittävä kuoli (jonka alueelta vainajan ruumis löydettiin).

Milloin tšekkiläinen tuomioistuin käynnistää perintöasian

Tuomioistuin käynnistää perintöasian omasta aloitteestaan heti, kun se saa tietää perittävän kuolemasta. Henkilön kuolemasta ilmoittaa toimivaltaiselle tuomioistuimelle väestörekisteri. Tuomioistuin voi saada tiedon perittävän kuolemasta myös muuta kautta, esimerkiksi poliisilta, terveydenhoitolaitokselta tai mahdollisilta perillisiltä.

Tuomioistuin käynnistää perintöasian myös silloin, kun siitä tekee sille aloitteen henkilö, joka vaatii oikeutta jäämistöön perillisinä. Jos tuomioistuin toteaa, ettei se ole alueellisesti toimivaltainen, se siirtää perintöasian toimivaltaisen tuomioistuimen käsiteltäväksi. Perintöasia voidaan siirtää toisen tuomioistuimen käsiteltäväksi myös ns. soveltuvuussyistä, esimerkiksi siksi, että perittävän perillisten asuinpaikka on jonkin muun tuomioistuimen toimivalta-alueella.

Käsittelyn kulku

Ensiksi tuomioistuin selvittää esitutkinnan aikana tiedot perittävästä, hänen omaisuudestaan, veloistaan, perillisistään sekä siitä, jättikö perittävä testamentin tai muun kuolemanvaraimääräyksen. Tuomioistuin selvittää nämä tiedot yleensä julkisista rekistereistä, kuolemanvaraistoimien rekisteristä, aviovarallisuussuhteita koskevien asiakirjojen rekisteristä ja viime kädessä myös kuulemalla henkilöä, joka huolehti perittävän hautajaisista. Tapauksissa, joissa laki niin vaatii tai joissa se on muusta syystä tarpeen, tuomioistuin ryhtyy samalla välittömiin toimiin jäämistön suojaamiseksi erityisesti tekemällä ja vahvistamalla pesänselvityksen.

Esitutkinnan päätyttyä tuomioistuin määrää istunnon ja ilmoittaa kysymykseen tuleville perillisille heidän perintöoikeudestaan ja oikeudesta pyytää pesänselvitystä. Jos joku perillisistä pyytää pesänselvitystä, tuomioistuin määrää selvityksen tehtäväksi.

Jos perittävällä oli omaisuutta puolisoiden yhteisomistuksessa, tuomioistuin laatii osapuolten ilmoituksen perusteella luettelon kyseisestä omaisuudesta ja yhteisistä veloista sekä määrittää sen arvon. Huomioon ei oteta omaisuutta, josta on kiistaa osapuolten kesken. Tämän jälkeen leskellä on mahdollisuus tehdä perillisten kanssa sopimus puolisoiden yhteisen omaisuuden selvittämisestä. Sopimuksessa määrätään, mikä omaisuus kuuluu jäämistöön ja mikä leskelle, eikä siinä tarvitse noudattaa periaatetta, jonka mukaan puolisoiden osuudet ovat yhtä suuret. On myös mahdollista tehdä sellainen sopimus, että koko yhteinen omaisuus kuuluu leskelle ja jäämistöön ei kuulu yhteisomaisuudesta mitään.

Lesken ja perillisten välillä tehtävä sopimus puolisoiden yhteisen omaisuuden selvittämisestä ei saa olla vastoin lakia tai perittävän kuolemanvaraimääräyksessään ilmaisemaa tahtoa. Muussa tapauksessa tuomioistuin ei hyväksy sopimusta.

Jos tuomioistuin ei hyväksy sopimusta puolisoiden yhteisen omaisuuden selvittämisestä tai jos tällaista sopimusta ei ole tehty, se selvittää yhteisen omaisuuden itse noudattaen seuraavia sääntöjä:

- puolisoiden osuudet selvittävistä omaisuudesta ovat yhtä suuret,
 - kumpikin puolisoista korvaa sen, mikä yhteisestä omaisuudesta on käytetty hänen muuhun omaisuuteensa,
 - kummallakin puolisoista on oikeus pyytää, että hänelle korvataan se, minkä hän on käyttänyt muusta omaisuudestaan yhteiseen omaisuuteen,
 - huomioon otetaan huollettavina olevien henkilöiden tarpeet,
 - huomioon otetaan se, miten kumpikin puolisoista huolehti perheestä, erityisesti lapsista ja perheen taloudesta,
 - huomioon otetaan se, millainen osuus kummallakin puolisoista oli yhteiseen omaisuuteen kuuluvien omaisuusarvojen hankkimisessa ja ylläpitämisessä.
- Puolisoiden yhteisen omaisuuden mahdollisen selvityksen jälkeen tuomioistuin laatii luettelon jäämistön varoista ja vastuista. Tuomioistuin ottaa tällöin lähtökohdakseen perillisten antamat tiedot sekä pesänselvityksen, jos se on määrätty tehtäväksi. Huomioon ei oteta kiistanalaisia omaisuutta tai kiistanalaisia vastuita.

Tuomioistuin arvottaa jäämistössä olevan omaisuuden pääsääntöisesti perillisten puoltavan lausunnon mukaisesti. Vain poikkeuksellisesti arvottamiseen tarvitaan asiantuntijalausunto.

Jos perittävä ei jättänyt kuolemanvarais määräästä, perilliset voivat sopia jäämistön jakamisesta haluamallaan tavalla. Tuomioistuin vahvistaa perillisille heidän perintönsä kyseisen sopimuksen mukaisesti. Jos perilliset eivät sovi jäämistön jaosta, tuomioistuin vahvistaa heille heidän perintönsä lakisääteisinä osuuksina. Perillisten pyynnöstä tuomioistuin jakaa jäämistön perillisten kesken itse.

Jos perittävä määräsi kuolemanvarais määräyksessä, miten jäämistö on jaettava, tuomioistuin vahvistaa perillisille heidän perintönsä kyseisen määräyksen mukaisesti. Päinvastaisessa tapauksessa perilliset voivat sopia, miten he jakavat jäämistön keskenään. Perintöosien suuruudesta voidaan kuitenkin poiketa vain, jos perittävä on nimenomaisesti sallinut tämän.

Jos lakiosaperillinen vaatii oikeutta lakiosaan, muut perilliset voivat sopia hänen kanssaan lakiosan maksamisesta (korvauksen avulla). Muussa tapauksessa lakiosan määrittämiseksi on tarpeen määrätä tehtäväksi pesänselvitys.

Ennen kuin tuomioistuin tekee päätöksen jäämistöstä, sille on osoitettava, että suoritettavat testamenttisaannot on täytetty ja että muille testamentinsaajille on ilmoitettu heidän oikeudestaan testamenttisaantoon.

7 Miten ja milloin henkilöstä tulee perillinen tai testamentinsaaja?

Perittävän kuollessa hänen perillisensä saavat perintöoikeuden. Jos omaisuuden saamista jäämistöstä perittävän kuolemanvarais määräyksen perusteella ei ole lykätty esimerkiksi ehdolla ("perillinen saa perinnön suoritettuaan korkeakoulututkinnon") tai lykkäävällä lausekkeella (määräajan kuluttua), perillinen tai perilliset saavat perinnön heti perittävän kuoltua. Siitä, kuka perinnön näin saa, päättää tuomioistuin perintöasian tulosten perusteella. Jos perittävä on lykännyt kuolemanvarais määräyksessään omaisuuden saamista jäämistöstä (ehdolla tai lykkäävällä lausekkeella), perittävän kuoltua perinnön saa yksi tai useampi ensisijainen perillinen ja ehtojen täytyttyä (määräajan umpeuduttua) perinnön saa yksi tai useampi seuraavaan ryhmään kuuluva perillinen. Perinnön siirtymisestä ensisijaisilta perillisiltä seuraavalle perillisryhmälle päättää tuomioistuin erillisessä menettelyssä.

Perinnöstä tekee päätöksen tuomioistuimen nimissä notaari, jonka toimivaltainen piirituomioistuin on valtuuttanut toimimaan perintöasiassa. Notaarilla, notaariehdokkaalla ja notaariharjoittelijalla on perintöasiassa oikeuskomissaarin (*soudni komisař*) tehtäviä hoitaessaan samat valtuudet, jotka kuuluvat tuomioistuimelle oikeudenkäytön julkisviranomaisena.

Testamentinsaaja saa perittävän kuoltua oikeuden testamenttisaantoon, ja hänelle on ennen perintöasian päättämistä ilmoitettava tästä hänen oikeudestaan. Suoritettavat testamenttisaannot on maksettava ennen perintöasian päättämistä.

Luopuminen perintöoikeudesta, luopuminen perinnöstä ja perinnön luovuttaminen

Perintöoikeudesta on mahdollista luopua etukäteen perittävän kanssa tehtävällä sopimuksella, jonka notaari vahvistaa.

Perittävän kuoleman jälkeen perillinen voi luopua perinnöstä antamalla tästä nimenomaisen ilmoituksen tuomioistuimelle kuukauden kuluessa päivästä, jona perilliselle ilmoitettiin tästä oikeudesta. Jos perillinen asuu ulkomailla, hän voi luopua perinnöstä kolmen kuukauden kuluessa tämän ilmoituksen saamisesta. Tätä määräaikaa voidaan pidentää vakavista syistä, mutta sitä ei kuitenkaan voida pidentää umpeutumisen jälkeen (määräajan umpeutumista ei voi peruuttaa). Määräajan umpeuduttua katsotaan, ettei perillinen ole luopunut perinnöstä.

Lakiosaperillinen voi luopua perinnöstä lukuun ottamatta lakiosaa. Toisin sanoen hän voi esimerkiksi luopua kuolemanvarais määräyksessä jätetystä perinnöstä menettämättä oikeutta lakiosaan. Tämä on tietynasteinen poikkeus yleissäännöstä, jonka mukaan perillinen ei voi vapautua kuolemanvarais määräykseen perustuvasta velvoitteestaan luopumalla kuolemanvaraus määräyksellä jätetystä perinnöstä ja käyttää samalla lakisääteistä oikeuttaan perillisinä – hän voi joko periä kuolemanvaraus määräyksen mukaisesti tai luopua perinnöstä. Ilmoitusta perinnöstä luopumisesta tai luopumatta jättämisestä ei voi peruuttaa.

Perinnöstä ei voi luopua henkilö, joka käyttäytymisellään on osoittanut, ettei hän halua luopua siitä, erityisesti jos hän käsittelee jäämistöön kuuluvaa omaisuutta.

Perintö voidaan myös luovuttaa toisen perillisen hyväksi. Jos perinnön luovuttaa lakiosaperillinen, hän luopuu samalla oikeudestaan lakiosaan, jolloin kyseinen päätös on lainvoimainen myös hänen jälkeläisiinsä nähden. Perintö voidaan luovuttaa toisen perillisen hyväksi sillä ehdolla, että tämä toinen perillinen hyväksyy luovutuksen. Perinnön luovuttanut perillinen ei kuitenkaan luovutuksen myötä vapaudu velvoitteesta täyttää toimeksianto, testamenttisaantoon liittyvä ehto tai muu toimenpide, joka perittävän tahdon mukaan voidaan ja täytyy täyttää vain henkilökohtaisesti

8 Ovatko perilliset vastuussa perittävän veloista? Millä edellytyksillä?

Perilliset voivat valita, käyttävätkö he oikeuttaan varaamaan pesänselvityksen muodossa vai eivät. Jos perillinen ei vaadi pesänselvitystä, hän vastaa perittävän veloista täysimääräisesti. Jos on useampia perillisiä, jotka eivät ole vaatineet pesänselvitystä, he vastaavat veloista yhdessä ja yhteisvastuullisesti. Perillinen, joka ei ole vaatinut pesänselvitystä, vastaa kaikista veloista myös siinä tapauksessa, että tuomioistuin inventoi omaisuuden muusta syystä (esim. siksi, että selvitystä vaati joku toinen perillinen).

Jos perillinen vaatii pesänselvitystä, tuomioistuin tekee selvityksen jäämistöstä. Pesänselvitystä vaatinut perillinen vastaa perittävän veloista vain saadun perinnön arvoon saakka. Jos tällaisia perillisiä on useampia, he vastaavat veloista yhdessä ja yhteisvastuullisesti, mutta kukin vain siihen arvoon saakka, jonka hän sai perinnöstä.

Joissain tapauksissa tuomioistuin määrää pesänselvityksen siitä huolimatta, ettei kukaan perillisistä pyydä sitä, erityisesti suojellakseen alaikäisiä perillisiä, tai perillisiä, joiden kotipaikka on tuntematon, tai perittävän velkoja.

Joissain tapauksissa tuomioistuin voi päättää, että pesänselvitys korvataan jäämistöön kuuluvan omaisuuden luettelolla, jonka laatii jäämistön hoitaja, tai kaikkien perillisten laatimalla ja allekirjoittamalla yhteisellä lausunnonlailla jäämistöön kuuluvasta omaisuudesta.

9 Mitä asiakirjoja ja/tai tietoja tavallisesti edellytetään kiinteän omaisuuden rekisteröintiä varten?

Oikeuksien rekisteröinnistä kiinteistörekisteriin säädetään laissa 256/2013 (kiinteistörekisterilaki).

Kiinteistörekisteriin kirjataan

maaomaisuus tontteina

kiinteistöt, joilla on talon- tai rekisteröintinumero, jos ne eivät kuulu maaomaisuuteen tai rakennusoikeuden alaisuuteen

talon- tai rekisteröintinumeroittomat kiinteistöt, jotka eivät kuulu maaomaisuuteen tai rakennusoikeuden alaisuuteen, jos ne muodostavat maaomaisuuden pääkiinteistön eikä kyse ole sivukiinteistöistä

siviililain mukaisesti rajatut yksiköt

tietyistä yhteisösuhteista kiinteistöihin ja tietyistä omistussuhteista asuntoihin ja liikehuoneistoihin ja eräiden lakien täydentämisestä annetun lain 72 /1994, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna, (asunto-omistuslaki) mukaisesti rajatut yksiköt

rakennusoikeus

vesirakennustyöt.

Perinnön myötä saadut esineoikeudet kirjataan kiinteistörekisteriin jäsenvaltiossa annetun perintöä koskevan päätöksen tai virallisen asiakirjan perusteella alkuperäjäsenvaltiossa tuomioistuimen tai toimivaltaisen viranomaisen taikka eurooppalaisen perintötodistuksen vahvistamana.

Rekisteröintimenettelyyn on toimivaltainen maarekisterivirasto, jonka alueella kiinteä omaisuus sijaitsee.

Kiinteistörekisteriin kirjattavia oikeuksia koskevissa asiakirjoissa (perintöä koskeva päätös, virallinen asiakirja ja eurooppalainen perintötodistus) kiinteästä omaisuudesta on lain 256/2014 8 §:n mukaisesti annettava seuraavat tiedot:

Maaomaisuudesta maarekisterinumero ja tieto siitä, onko kyseessä rakennustontti, ja sen maarekisterialueen nimi, jolla omaisuus sijaitsee.

Maomaisuudesta, joka rekisteröidään yksinkertaistetulla tavalla, maarekisterinumero aikaisemmasta maarekisteristä ja maininta siitä, onko kyseessä maarekisterin, jakamissuunnitelman (*přidělový operát*), yhdistämissuunnitelman (*scelovací operát*) vai kiinteistökirjan mukainen maarekisterinumero ja sen maarekisterialueen nimi, jolla omaisuus sijaitsee.

Kiinteistöä, joka ei kuulu maaomaisuuteen tai rakennusoikeuden alaisuuteen, sen tontin maarekisterinumero, jolla kiinteistö sijaitsee, talon- tai rekisteröintinumero (jos numeroa ei ole, mainitaan rakennuksen käyttötapa) ja sen kunnallishallintoalueen nimi, jolla kiinteistö sijaitsee.

Yksiköstä sen kiinteistön tiedot, jossa se on rajattu, tai maaomaisuuden tai rakennusoikeuden tiedot, mikäli kiinteistö, jossa se on rajattu, kuuluu kyseiseen maaomaisuuteen tai kyseisen rakennusoikeuden alaisuuteen, sekä yksikön numero ja yksikön nimi tai tiedot, jos kyseessä on rakenteilla oleva yksikkö.

Rakennusoikeudesta maarekisterinumero ja tieto siitä, onko kyseessä rakennustontti, sekä sen maarekisterialueen nimi, jolla rakennusoikeus on vahvistettu. Vesirakennustöistä maarekisterinumero ja tieto siitä, onko kyseessä rakennustontti, sekä maarekisterialueen nimi ja käyttötapa.

Oikeuksien kirjaamiseksi kiinteistörekisteriin esitettävien asiakirjojen on täytettävä tällaista asiakirjaa koskevat vaatimukset: sen sisällön on oltava perusteltu rekisteriin kirjaamisen kannalta ja oikeuden kirjaamisen on kytkeydyttävä kiinteistörekisterissä jo oleviin tietoihin.

Asiakirjoissa on mainittava perillisten tai muiden oikeudenhaltijoiden nimi, asuinpaikka, henkilötunnus tai syntymäaika (oikeushenkilöistä nimi, toimipaikka ja rekisterinumero, jos sellainen on). Asiakirjasta on käytävä ilmi yksittäisten perillisten suhteelliset osuudet oikeuksista kiinteistöihin ja tapauksen mukaan esineoikeudet sekä oikeuksien ja vastuiden haltijat. Kiinteistöjen perintöasioissa voivat omistusoikeuden ohella tulla kyseeseen rakennusoikeus, rasiteoikeus, kiinnitys, lykäty kiinnitys, kiinnityksen panttaus, etuosto-oikeus, tuleva elinkorko, ns. liitännäinen yhteisomistus (*přidatné spoluvlastnictví*), erityisrahasto, kieltä muuttaa omaisuutta rahaksi ja panttauskielto.

Jos oikeus, joka on asiakirjan perusteella kirjattava kiinteistörekisteriin, koskee vain osaa maa-alueesta, asiakirjaan on liitettävä piirros, jossa maa-alueen osa esitetään. Piirros katsotaan osaksi asiakirjaa.

9.1 Onko jäämistön hoitajan nimittäminen pakollista tai pyynnöstä pakollista? Jos on, miten nimittäminen toteutetaan kummassakin tapauksessa?

Perittävä voi nimetä jäämistön hoitajan ja/tai testamentin toimeenpanijan kuolemanvaraismääräyksessään.

Tuomioistuimien nimeää viimeisen tahdon täyttämiseksi jäämistön hoitajan, jos tätä pyytää perillinen, joka ei halua käyttää aikaa ja vaivaa viimeisen tahdon täyttämiseen. Pynnön on täytettävä hakemusta koskevat yleiset vaatimukset eli siitä on käytävä ilmi, mille tuomioistuimelle pyyntö on osoitettu, pynnön tekijä, mitä asiaa pyyntö koskee ja mihin sillä pyritään, ja se on allekirjoitettava ja päivättävä.

Tuomioistuimien voi nimetä jäämistön hoitajan myös omasta aloitteestaan, jos

- a) testamentin toimeenpanijaa ei ole nimetty tai hän kieltäytyy hoitamasta jäämistöä tai hän on selvästi sopimaton hoitamaan jäämistöä ja jos perillisillä ei ole valmiuksia hoitaa jäämistöä asianmukaisesti,
- b) on tarpeen laatia luettelo jäämistöön kuuluvasta omaisuudesta tai
- c) jäämistön hoitajan nimeämiseen on muu vakava syy tai
- d) aiempi jäämistön hoitaja on kuollut, vapautettu tehtävästään tai eronnut tehtävästään tai hänen oikeustoimikelpoisuutensa on rajallinen ja samalla on edelleen tarpeen, että joku hoitaa kyseistä tehtävää.

9.2 Kenellä on oikeus toimeenpanna perittävän kuolemanvaraismääräys ja/tai hallinnoida jäämistöä?

Perittävän viimeisen tahdon asianmukaisesta täyttämisestä huolehtii testamentin toimeenpanija (jos perittävä on hänet nimennyt). Jos jäämistön hoitajaa ei ole nimetty, testamentin toimeenpanija huolehtii myös jäämistön hoitamisesta.

Jos sekä testamentin toimeenpanija että jäämistön hoitaja on nimetty, jäämistön hoitaja hoitaa jäämistöä testamentin toimeenpanijan ohjeiden mukaisesti.

Jos on nimetty jäämistön hoitaja mutta ei testamentin toimeenpanijaa, jäämistön hoitamisesta vastaa jäämistön hoitaja. Perillisen pyynnöstä tuomioistuimien antaa jäämistön hoitajalle tehtäväksi huolehtia myös perittävän viimeisen tahdon täyttämisestä.

Jos ei ole nimetty sen enempää jäämistön hoitajaa kuin testamentin toimeenpanijakaan, jäämistön hoitamisesta huolehtivat kaikki perilliset yhdessä.

Perilliset voivat myös sopia, että joku heistä huolehtii jäämistön hoitamisesta.

9.3 Mitkä valtuudet jäämistön hoitajalla on?

Jäämistöä hoitavalla on pelkästään oikeus jäämistön hoitamiseen. Tämä tarkoittaa sitä, että hänen toimintansa rajoittuu siihen, mikä on tarpeen omaisuuden säilyttämiseksi. Hän voi tässä yhteydessä käyttää kaikkia hoidettavaan omaisuuteen liittyviä oikeuksia. Jäämistöä hoitava voi siirtää omaisuutta jäämistöstä tai käyttää sitä vakuutena, jos omaisuuden arvon tai materiaallisen perustan säilyttäminen sitä vaatii, tai vastikkeeksi. Samoin edellytyksin hän voi muuttaa hoidettavan omaisuuden tarkoitusta.

Jäämistön hoitaja tai testamentin toimeenpanija voi suorittaa pelkän omaisuudenhoidon ylittäviä tehtäviä, jos perilliset antavat tähän suostumuksensa. Jos perilliset eivät pääse sopuun tai jos perillinen on vajaavaltainen, tarvitaan tuomioistuimien suostumus.

Testamentin toimeenpanija huolehtii perittävän viimeisen tahdon täyttämisestä asianmukaista huolellisuutta noudattaen. Hänellä on kaikki tehtäviensä hoitamiseen tarvittavat oikeudet, kuten oikeus puolustaa testamentin pätevyyttä oikeudessa, antaa vastine perillisen tai testamentinsaajan perintöoikeuden menettämisestä ja yleensä huolehtia perittävän ohjeiden täyttämisestä. Perittävä voi testamentissa määrätä toimeenpanijalle myös muita velvollisuuksia.

10 Mitä edunsaajan aseman ja/tai oikeudet osoittavia asiakirjoja kansallisen lainsäädännön mukaisesti tavallisesti annetaan perintöasioita koskevan menettelyn aikana tai sen päättyessä? Onko niillä todistusvoimaa?

Perintöasian käsittely päättyy perintöä koskevan päätöksen antamiseen. Siinä esitetään nimenomaisesti jäämistöön liittyvät oikeudet ja velvollisuudet.

Osapuolella on oikeus hakea päätökseen muutosta viidentoista päivän kuluessa päivästä, jona päätös annettiin hänelle tiedoksi. Jos muutosta ei haeta määräajassa, päätös saa lainvoiman. Lainvoimainen päätös on todistus siinä esitetyistä oikeuksista ja velvollisuuksista. Päätöksellä on virallisen asiakirjan asema.

Jo ennen käsittelyn lainvoimaista päättämistä tuomioistuimien voi antaa virallisen vahvistuksen tosiseikoista, jotka käyvät ilmi oikeudenkäyntiasiakirjoista. Myös tämä vahvistus on virallinen asiakirja.

Päivitetty viimeksi: 11/12/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.